

Täysistunto

Torstai 9.10.2025 klo 16.00—20.55

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 135/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Nyt keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys laiksi Valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi. Lakimuutoksella lakkautettaisiin Valtion asuntorahaston toiminta ja rahasto sulautettaisiin osaksi valtion talousarviota. Lisäksi esityksellä otettaisiin käyttöön valtion tukeman asuntorakentamisen korkotukilainojen takausmaksut vuodesta 2026 alkaen. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelmaa sekä korostetaan eduskunnan budjettivaltaa asuntopolitiikassa ja parannetaan asuntorahoituksen tukien vertailtavuutta budjettitalouden menojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Valtion asuntorahasto on toiminut vuodesta 1990 lähtien talousarvion ulkopuolisena rahastona, jonka tehtävänä on ollut asunto-olojen kehittäminen ja valtion tukeman asuntotuotannon rahoittaminen. Rahaston varat ovat kuitenkin ehtymässä, ja sen toiminnan jatkaminen edellyttäisi jatkossa pääomittamista. Tämä taas söisi valtion vähäisiä varoja tuottamatta kuitenkaan toiminnallista lisäarvoa. Valtion talousarvioon sulauttamalla tukitaso ei ole riippuvainen ehtyvän rahaston pääomien kehitymisestä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta onkin linjannut, että rahasto lakkautetaan ja sen varat tuloutetaan talousarvioon vuoden 2026 alusta. Rahaston varat, noin 2,4 miljardia euroa, tuloutetaan valtion talousarvioon vuonna 2026. Tämä lisää kertaluontoisesti valtion tuloja. Jatkossa valtion tukeman asuntotuotannon tuet tulisivat kuitenkin suoraan valtion budjetista. Korkotukimenot ja takauskorvaukset arvioidaan vuonna 2026 noin 152 miljoonan euron tasolle. Avustuksiin varataan 80,6 miljoonaa euroa.

Toisin kuin julkisessa keskustelussa on annettu ymmärtää, esityksellä ei ole suoraa vaikutusta valtion tukeman asuntotuotannon tukien määrään. Myös nykyisessä järjestelmässä eduskunta on vuosittain talousarvioesityksessä päättänyt asuntorahaston myöntämien avustusten ja korkotukilainojen myöntövaltuuden tason. Rahaston lakkauttamisella ei si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

ten olisi välittömiä vaikutuksia esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten asumiseen liittyvien oikeuksien toteutumiseen. Toistan: Nyt käsillä oleva esitys ei siis vaikuta asuntotuotannon tukien tasoon, vaan päätös on eduskunnan, niin ennen kuin jälkeenkin tämän rahaston lakkauttamisen. Hallitus on kyllä omassa budjettiesityksessään esittänyt vuodelle 26 ja 27 valtion tukeman asuntotuotannon tason laskua julkisen talouden tilan vuoksi. Tähän liittyy myös politiikan suunnanmuutos. Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti yhteiskunnan tukemaa asuntotuotantoa vähennetään hallitusti ja laadukasta, kohtuuhintaista asumista edistetään ensisijaisesti vapaarahoitteisella asuntorakentamisella.

On kuitenkin syytä huomata, että viimeisten vuosien aikana korkotukilainojen myöntövaltuudet ovat olleet historiallisesti erittäin korkealla tasolla. Tällä on toteutettu vastasyklistä suhdannepolitiikkaa rakennusalan pitkittyneessä matalasuhdanteessa. Vuonna 2023 tämä myöntövaltuus oli 1,95 miljardia euroa, vuonna 24, joka oli siis ensimmäinen vuosi, kun tämä hallitus teki kokonaisen budjetin, se oli 2,25 miljardia euroa. Vastaavasti tänä vuonna sitten tämä taso on ollut 1,75 miljardia euroa, ja ensi vuoden budjettiin esitetään 1,135 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi tämä esitys sisältää nyt ehdotuksen valtion tukeman asuntorakentamisen korkotukilainojen takausmaksusta vuoden 2026 alusta alkaen. Esityksen mukaan lainansaaaja maksaa 0,5 prosentin takausmaksun uusista korkotukilainoista, joita myönnetään asuntojen rakentamiseen, perusparantamiseen tai hankintaan. Takausmaksujen käyttöönotolla toteutettaisiin hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan takauksista lähtökohtaisesti peritään aina asianmukainen takausmaksu ja takausmaksujen periminen otetaan käyttöön myös asuntorahoituksessa. Takausmaksujen käyttöönoton tarkoitus on, että lainansaaajat arvioivat nykyistä tarkemmin uusia investointejaan valtion tukemaan asuntorakentamiseen. Esityksen mukaan lainansaaaja maksaa 0,5 prosentin takausmaksun uusista korkotukilainoista, joita myönnetään asuntojen rakentamiseen, perusparantamiseen tai hankintaan. Takausmaksua ei perittäisi erityisryhmille tarkoitetuista hankkeista. Maksu voidaan sisällyttää omakustannusvuokraan tai käyttövastikkeeseen, eikä sen arvioida merkittävästi nostavan asumiskustannuksia. Vuokriin kohdistuva vaikutus olisi noin 5—10 senttiä neliöltä kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Valtion asuntorahastosta annettu laki ja muutettavaksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua lakia. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta ja laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista kumottaisiin. Lisäksi ehdotetaan muutoksia 17 lakiin lähinnä niissä olevien viittaussäännösten vuoksi. Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ilmeisesti on tarve käydä lyhyt debatti tässä vaiheessa. — Edustaja Mikkonen.

17.11 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri totesi tässä, että sinänsä tämä esitys ei vaikuttaisi valtion takausmääriin tai siihen, miten asumista tuetaan. No, näinhän voi tietysti ajatella, mutta kyllähän me kaikki tiedämme, että kun tämä VAR nyt itsenäisenä rahastona lopetetaan ja se siirtyy suoraan budjetin alle, niin kyllähän ne säästöpainet tulevat olemaan sellaisia, että todennäköisesti tulee kohdistumaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

sitten säästöjä ihan eri tavalla myös näihin tukiin. Näinhän me ollaan nähty vaikkapa kun järjestöjen rahoitus poistettiin niin, että kun se sieltä Veikkaus-rahoista tuli suoraan budjettiin, niin sakset kävivät kyllä hyvin, hyvin terävinä.

Tämä on tietysti varsin iso periaatteellinen kysymys, josta on ehkä keskusteltu aika vähän: Siis asuntopolitiikka on pitkäjänteistä, ja sen takia tämä rahasto on aikoinaan nimenomaisesti perustettu, ja nyt on tietysti uhka, että kun se on budjettirahoitusta suoraan, niin asuntopolitiikasta tulee paljon poukkoilevampaa.

Tietysti toinen iso periaatteellinen muutos, joka hallitusohjelmassakin suoraan sanotaan ja jonka ministerikin totesi, on se, että kyllähän painopistettä nyt siirretään [Puhemies ko-puttaa] kohtuuhintaisesta asumisesta enemmän markkinaehtoiselle puolelle. Jos katsoo tämänhetkistä tilannettakin, [Puhemies: Aika!] niin valitettavasti markkinaehtoisesti ei ole kiinnostusta rahoittaa kohtuuhintaista asumista siinä määrin, mikä on tarve.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

17.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kuten tuossa todettiin, kyllähän tosiasiaassa tämä lakiesitys tarkoittaa sitä, että meidän liikkumavaramme pienee. Tämä määräraha tulee olemaan alttiimpi leikkauksille, ja selvää on, että pitkällä juoksulla me tulemme menettämään tällaisen suhdannetyökalun, mikä tässä nyt on tälläkin kaudella ollut käytössä näiden valtuuksien muodossa, ja tulemme menettämään myös pitkäjänteisen välineen rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjata niitä.

Kyllähän tässä näkyy myös hallituksen tahto vetää tämä asuntorahasto alas, sillä varmasti ministeri muistaa, että teidän teitte jo hallituskauden alkuun päätöksen tyhjentää tätä asuntorahastoa 800 miljoonalla — asukkaiden rahoja, niitä, joita oli tarkoitettu käytettävän kohtuuhintaisten kotien rakentamiseen ja niiden korjaamiseen. Te tyhjänsitte tätä rahastoa 800 miljoonaa, ja sen jälkeen te käytännössä ajatte tämän alas ennen pitkää siirtämällä tämän budjettiin.

Kyllä minun täytyy sanoa, ministeri, että tämä on varsin lyhytnäköistä. Minä veikkaan, että kymmenen vuoden päästä me tulemme näkemään tämän päätöksen isot seuraukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.14 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion asuntorahasto perustettiin tehostamaan sosiaalisen asuntotuotannon rahoitusjärjestelmää. Rahaston etuina pidetään toiminnan itsenäisyyttä ja varainkäytön joustavuutta nopeasti vaihtelevissa ja ennalta arvaamattomissa tilanteissa, ja rakennusallalla nämä vaihtelut ovat tunnetusti suuria. Asuntorahaston tehtävät kuuluvat pysyvästi valtion hoidettaviksi, eikä asuntorahaston sulauttaminen valtion talousarvioon ole siten tarkoituksenmukaista.

Arvoisa puhemies! Asuntorahaston olisi mahdollista jatkaa nykyistä toimintaansa. Toiminta rahaston kautta olisi joustavampaa kuin valtion tukeman asuntotuotannon ja avustusten rahoittaminen suoraan talousarviovaroilla. Vielä enemmän vaikutusta asuntorahaston säilyttämisellä olisi silloin, jos päätettäisiin pitää asuntorahastosta myönnettävät avustukset kehyksen ulkopuolella. Myös Valtion asuntorahaston johtokunnan mukaan rahaston kassa pystyy kantamaan vielä lähes kymmenen vuotta suoritukset, joihin on taloudellisesti sitouduttu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajaa Lohikoski.

17.15 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätös lakkauttaa Valtion asuntorahasto on äärimmäisen lyhytnäköinen ja kestävätkin niin rakennusalan toimijoiden kuin asukkaidenkin kannalta. Tämän tilanteen seurauksena tämä hallitus vie kaikilta tuleviltakin hallituksilta mahdollisuudet ja työkalut tehdä asuntopolitiikkaa. Tämä on erittäin surullinen ratkaisu teiltä. VARin sulauttaminen osaksi valtion budjettia tulee vaikeuttamaan merkittävästi rakennusalan elvytystoimia, joita taantumassa juuri tarvittaisiin. Ja yhteiskunnan tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan. Sen alasajo vain pahentaa käsillä olevia asuntomarkkinoiden haasteita. Meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat niin pienituloisia, että ei heillä ole varaa markkinahintaisiin vuokra-asuntoihin eikä heillä ole varaa eikä mahdollisuutta ostaa omaa asuntoa.

Ja mitä tulee tähän asuntopoliittiseen kuvioon kokonaisuudessaan, kun olette leikanneet myöskin asumistukia, niin te todella syöksette ihmisiä köyhyyteen ja asunnottomuuteen, [Puhemies koputtaa] ja nyt ei ole kunnilla sitten enää jatkossa työkaluja. Todella erikoinen tilanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

17.16 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä esitys on omiaan jatkamaan sitä asuntopoliittista linjaa, jonka hallitus on oikeastaan jo kautensa alussa valinnut.

Ministeri, sanoitte, että tämä ei oikeastaan muuta mitään. Ajattelen, että varmaan väite olisi jokseenkin uskottavampi, jos ei sieltä olisi jo tähän mennessä otettu nimenomaan 800 miljoonaa euroa omiin poliittisiin muihin tarkoituksiin. Nimenomaisesti sillä, että meillä on ollut oma erillinen rahasto, on pyritty osaltaan myös vaikuttamaan siihen, että ne rahat, joita siellä on, käytettäisiin nimenomaan siihen, että edistetään ihmisille saavutettavaa, kohtuuhintaista asumista.

Tästä hallituksen esityksestä oli myös luettavissa, että olisi ollut muita vaihtoehtoja. Järjestelmää olisi voinut tietenkin kehittää ja laajentaa, mutta valitsitte nyt romuttaa sen ja ajaa alas nimenomaan siksi, että pyrkimyksenä ei suinkaan ole edistää tätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa, vaan muuta. Kysyn teiltä, ministeri: mikä lopulta ratkaisi tämän valinnan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.17 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myös syytä todeta selvästi: asuntotukia ei olla lopettamassa, kuten oppositiosta nyt huudellaan. Pääinvastoin esityksen tarkoituksena on, että niiden hallinta ja rahoitus siirtyvät suoraan valtion budjettiin. Tämä tekee tukijärjestelmästä entistä avoimemman ja johdonmukaisemman. Siksi tämä hallituksen esitys edustaa vastuullista ja kestävästä asumispolitiikka. Se turvaa tuen jatkuvuuden ja vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että valtio kantaa vastuunsa myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

17.18 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väitän, että tämä asuntorahaston lakkautuspäätös on hallituksen päätöksistä kestoiltaan yksi haitallisimmista — haitallisimmista sen takia, että se tosiasiasa tuhoaa koko sen suomalaisen hyvän asuntopolitiikan pohjan, jota suomalaiset päättäjät ovat rakentaneet koko sen ajan, kun sotien jälkeen Suomeen on rakennettu tämä pitkäjänteinen asuntopolitiikan malli. Se malli on perustunut siihen, että me emme usko siihen, että vain markkinat pystyvät hoitamaan kaikille ihmisille kohtuuhintaista asumista, vaan me olemme rakentaneet valtion tukeman asuntopolitiikan kautta sellaisen ratkaisun, jossa myös pienituloisilla ihmisillä on varsinakin kaupunkiseudulla, isojen kustannusten alueilla, mahdollista asua ja elää, ja se on ollut myöskin hyvän suomalaisen elinkeinopolitiikan tukena. Nyt tämä malli romahtaa, ja se tulee aiheuttamaan tuleville vuosille ison, ison ongelman [Puhemies koputtaa] kaikille meille, jotka täällä kaupunkiseudulla asumme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.20 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri, tämä uudistus tekee asuntopolitiikasta selkeämpää ja tehokkaampaa, kun tehtävät ja varat yhdistetään valtion talousarvioon, karsitaan päällekkäisyyksiä ja pienennetään hallintokuluja. Kunnille ja rakentajille tämä tarkoittaa myös yksinkertaisempaa järjestelmää, jossa on yksi prosessi, yksi päätöksentekoketju ja yksi vastuullinen taho.

Sosiaalinen asuntotuotanto ei siis lopu, vaan se jatkuu, mutta selkeästi budjetoiduin ja vastuullisin ehdoin. Esityksen tarkoitus ei ole heikentää asuntotuotantoa vaan varmistaa sen kestävyys. Rakennetaan siis vähemmän byrokratiaa ja enemmän koteja sinne, missä niillä on todellinen tarve.

Tämä esitys on osa laajempaa talouden vakauttamista. Kun julkista rahaa käytetään, se on tehtävä harkiten, vastuullisesti ja avoimesti. — Kiitos. [Vasemmalta: Puhutaankohan me nyt samasta asiasta?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

17.21 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuntorahaston lakkauttaminen on huono päätös. Tämä tarkoittaa sitä, että hallitus sekä poistaa kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle korvamerkityt rahat että lisäksi vaikeuttaa rakennusalan suhdannevaihteluihin vastaamista. Taantumassa rakennusala on voitu tukea, ja näin on myös pystytty estämään konkurssveja. Rakennusosalalla on muutenkin ollut viime vuodet vaikeaa. Tiedätte alan työttömyyden ja lomautuksien tilanteen.

Paitsi rakennusala myös kotia tarvitsevat ihmiset ovat ahdingossa. Tämä hallituksen politiikka on lisännyt kysyntää kohtuuhintaisille asunnoille, mutta juuri näistä kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa, ja valtion tuki niiden rakentamiseen ollaan romuttamassa. Teidän ansionne asumispolitiikan saralla on nyt todennetusti ollut lisää asunnottomuutta, häättöjä ja työttömyyttä. Tämä on yksi huono päätös tähän kokonaisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministerin vastaus. Sitten, jos ei ole pakottavaa tarvetta enää debatille, mennään puhujalistaan. — Edustaja Kiljunen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

17.22 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Multala, te olette Vantaalta, niin kuin minäkin olen, ja te tiedätte erinomaisen hyvin, miten kohtuuhintainen asuntorakentaminen Vantaalla on erinomaisen välttämätöntä ja tärkeää. Te olette juuri vieraillut VaVin tilaisuudessa ja tiedätte meillä sen korkotuetun asuntorakentamisen keskimääräisen hinnan, mikä ihmisillä on. Meillä kuukausiansiot ihmisillä ovat 1 300 euroa kuukaudessa. Meillä on Vantaalla paljon, paljon vähätuloisia ihmisiä, ja tämä kohtuuhintaisen asuntorakentamisen takaaminen on tärkeää.

Edustaja Hännisen puheenvuoro oli hämmästyttävän erikoinen, ja täällä oli muitakin puheenvuoroja siitä, että tämä ikään kuin tekee avoimemmaksi päätöksentekojärjestelmän. Tosiasiassa tämä tekee haavoittuvammaksi tämän järjestelmän sen vuoksi, että meillä ovat olleet korvamerkityt rahat asuntorahastossa, varatut nimenomaan kohtuuhintaiseen, korkotuettuun asuntorakentamiseen. Jos ne tulevat osaksi budjettia, on kaikki ne muut paineet, mitä meillä on täällä käytävän keskustelun alla koko ajan, muun muassa terveydenhuollosta puolustukseen ja niin edelleen. Ne ovat kaikki yhteismetallisia siinä keskustelussa, ja on aivan varmasti niin kuin täällä on todettu: [Puhemies koputtaa] me menetämme erittäin tärkeän tuen, mikä kohtuuhintaisella asuntorakentamisella Suomessa on ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.23 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katselin tässä tilastoa, että rakennuslupia ja aloituksia on ollut tänä vuonna noin 15 000—16 000. Se tarkoittaa sitä, että ensi vuonna ei tule hallituksen lupaamaa 27 000 uudisrakennusta ja asuntoa ollenkaan. Sitten kun katsoo tätä valtion tukemaa asuntotuotantoa: viime vuonna noin 9 000, tänä vuonna ehkä 7 000 ja ensi vuonna 5 000. Meillä on väärä suunta, kun tämän politiikan pitäisi olla vastasyklistä. Tämä lakkauttamispäätös on jo johtanut siihen, että se kone rupeaa yskimään, ja siellä on monia esimerkkejä, joista näkyy, että ei saada liikkeelle asioita.

Tässä isoin kysymys tulee olemaan se, että missä on se elementti, että me teemme vastasyklistä politiikkaa asunnoilla. Silloin kun budjetissa on muutenkin niukkuutta, niin siinä kohtaa meidän pitäisi yrittää saada vastasykliä. VAR on ollut sitä varten, että me saamme siinä yhteydessä käytettyä näitä elementtejä. Ministeri Multala, miten tehdään vastasyklistä politiikkaa jatkossa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala, olkaa hyvä.

17.25 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! Täytyy nyt erottaa kaksi asiaa toisistaan. Eli korkotukilainavaltuudet ja niistä päättäminen ovat olleet tähän asti ja ovat jatkossakin eduskunnan käsissä. Totta kai hallitus talousarvioesityksensä antaa esityksen aina eduskunnalle, ja näin tulee olemaan myös tulevaisuudessa.

Sitten, mitä tulee näihin korkotukilainavaltuuksiin, niin jo aiemmin, jo ennen tätä hallituskautta, niiden aiheuttama velkaantuminen on laskettu meidän velkaantumiskehitykseen, eli tällä muutoksella ei ole vaikutusta siihen. Se tulkintamuutos on tehty aiemmin, ja itse pidän sitä hieman erikoisena tulkintana Tilastokeskukselta, koska nämä eivät ole siinä mittakaavassa suoria budjettimenoja kuin niitä korkotukilainavaltuuksia meidän budjetissamme on, koska ne eivät realisoidu suorina budjettimenoina samassa mittakaavassa. Tämä on mielestäni sellainen tulkinta, joka meidän kannattaisi yrittää yhdessä muuttaa, sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

lä tämä nimenomaan vaikuttaa siihen, miten sitten näitä menoja katsotaan suhteessa vaikka meidän julkisen talouden tilaan.

Tämä on kuitenkin eri asia kuin se, mitä nyt ollaan tekemässä. Tässä Valtion asuntorahaston sulauttamisessa osaksi budjettia on kysymys nyt nimenomaan siitä, että sen asuntorahaston pitkän aikavälin kestävyys eli ne pääomat, mitä siellä on nyt tällä hetkellä ollut, eivät riitä kattamaan niitä vastuita, joita sille tulevaisuudessa tulee. Eli jollain aikavälillä, ei välttämättä juuri tänä vuonna, mutta jollain aikavälillä lähitulevaisuudessa, olisi ollut edessä joka tapauksessa se, että sitä rahastoa olisi pitänyt pääomittaa, jotta voidaan varautua niihin tuleviin vastuihin, jotka tulevat siis kasvamaan nyt, kun hallitus on tässä tämän alkukauden osalta kasvattanut näitä menoja. Eli nämä ovat kaksi eri asiaa, ja jatkossakin eduskunta tulee päättämään siitä, mikä on korkotukilainavaltuuksien taso.

No, mitä tulee sitten tähän asuntopolitiikkaan ylipäättään, meidän pitäisi pyrkiä siihen, että pääosin niin pienituloisten kuin kaikkien muunkin tuloisten asuntotarpeeseen pystyttäisiin vastaamaan vapaarahoitteisella tuotannolla. No, tilanne tietysti on ollut nyt se, että sitä vapaarahoitteista asuntotuotantoa ei synny, kun rakennusala on ollut alamaissa sen takia, että ihmiset eivät käytännössä osta asuntoja, eivät itselleen eivätkä myöskään juurikaan sijoitusasuntoja. Sen lisäksi meillä on vuokramarkkinoilla ollut paljon vapaata kapasiteettia, jopa suurissa kaupungeissa, mikä on johtanut siihen, että vuokrataso vapailla markkinoilla on laskenut hyvin lähelle itse asiassa sitä, mikä näiden tuettujen asuntojen taso tällä hetkellä on. Eli tällä hetkellä voi sanoa, että on vuokralaisen markkinat ja tämmöistä niin sanottua kohtuuhintaista asumista löytyy hyvinkin laajalti myös tämän tuetun kannan ulkopuolelta.

No, tilanne tulee toki varmasti muuttumaan tässä tulevina vuosina, kun — ainakin toivon näin — asuntorakentaminen jälleen myös vapaarahoitteisella puolella lähtee vahvasti liikkeelle, ja siihen hallitus on toki tehnyt toimia. Emme ole todellakaan seisonet tumput suorana, vaan esimerkiksi asuntorahoitusta on tässä muutettu.

Mutta sitä haluan vielä korostaa, että todella itsekkin ajattelen näin, että kyllä tulemme jatkossakin tarvitsemaan tätä valtion tukemaa asuntotuotantoa. Nyt olemme käyttäneet sitä suhdannepolitiikan välineenä myös ikään kuin tämmöiseen pienituloisten asumiseen, mutta ajattelen kyllä niin, että tällä valtion tukemalla asuntotuotannolla on tärkeä rooli myös erityisryhmien asumisen kohdalla ja sitä meidän pitäisi pystyä vielä kehittämään lisää. Sen vuoksi esimerkiksi opiskelijoille olemme nyt esittelemässä 100 prosentin korkotukilainavaltuuden, ja juuri viime viikolla opiskelijajärjestöjä tavattuani olen vakuuttunut siitä, että se tulee todelliseen tarpeeseen. Myöskin kasvavan vanhusväestön tarpeet tai vaikkapa vammaisväestön tarpeet ovat, totta kai, tärkeitä, kun mietitään sitä, miten jatkossa kehitetään tätä valtion tukemaa asuntorahastoa ja sitä rahoitusta, mitä siellä on.

Mainitsen myös sen, että nyt ensi vuodelle olemme kasvattamassa takauslainavaltuutta 300 miljoonaan sen 100 miljoonan sijaan, mitä se tälle vuodelle oli. Siihen liittyen aion itse viedä eteenpäin ajatuksia siitä, miten me voisimme kehittää sitä instrumenttia esimerkiksi niin, että sille olisi vielä enemmän kysyntää ja voisimme vastata sitä kautta myös tähän varmasti lisääntyvään asuntotarpeeseen, jota esimerkiksi kaupunkiseuduilla on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten menemme puhujalistaan. Edustaja Kallio.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

17.29 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille napakoista vastauksista. Kun nyt lähetekeskustelusta on kyse, elikkä tämä valiokuntaan on meille tulossa, niin on hyvä täällä käydä tätä keskustelua.

Orpon hallitusohjelmassahan todetaan erittäin hyvin, että toimivat asuntomarkkinat ovat edellytys Suomen kilpailukyvyille, alueiden elinvoimalle ja työvoiman liikkuvuudelle. Hallitus lupaa huolehtia asumisen ja liikkumisen edellytyksistä koko Suomessa, myös maaseutumaisessa ja harvaan asutussa Suomessa. Ohjelmansa mukaan hallituksen asuntopolitiikan keskeisin tavoite on asuntomarkkinoiden toimivuuden edistäminen. Hallitusohjelmassa luvataan, että toimivat asuntomarkkinat luovat suomalaisille mahdollisuuden asua mahdollisimman hyvin ja edullisesti omia toiveita vastaavassa kodissa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Valtion asuntorahaston lakkauttamisesta. Esityksen mukaan rahaston varat sulautetaan osaksi valtion talousarviota vuoden 2026 alussa, kuten täällä on hyvin tuotu esille. Taustalla on hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan yhteiskunnan tukemaa asuntotuotantoa vähennetään ja siirrytään vaarahoitteiseen asuntorakentamiseen. Suomeksi sanottuna hallituksen linja on, että markkinat hoitavat, kuten hallituksen linja on monessa muussakin asiassa. Valtion tukema asuntotuotannon rahoitus toteutetaan jatkossa suoraan talousarviosta. Kuten täällä on tämäkin tuotu esille, eduskunta on tähänkin saakka päättänyt talousarvion yhteydessä asuntorahastosta myönnettävien tukien myöntövaltuuksien määrän. Valtion asuntorahastoa on käytetty välineenä asuntopolitiikan toteuttamisessa ja asumisen perusoikeuden turvaamisessa. Rahaston keskeisenä tulonlähteenä ovat olleet aiemmin myönnetty aravalainat. Niiden takaisinmaksun myötä rahaston toiminnan jatkaminen olisi tosiaankin edellyttänyt rahaston pääomittamista.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa linjattiin, että Valtion asuntorahaston talous liitetään kehyksen piiriin siltä osin kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määrään. Asuntorahastoavustukset siirrettiin kehykseen vuodesta 2024 alkaen. Kehysjärjestelmä rajoittaa valtion talousarviossa budjetoitavien menojen määrää siten, ettei menoja voi lisätä, ellei vastaavaa säästöä tehdä muualta. Kehyksen siirtämisen vaikutukset näkyivät selvästi erityisryhmien investointiavustuksen tasossa, josta päätettiin säästää osana julkisen talouden sopeutusta, eli kyseessä oli leikkaus. Tämä tarkoitti sitä, että Valtion asuntorahastosta myönnettävää erityisryhmien investointiavustuksen tasoa laskettiin ensin 63 miljoonasta 43 miljoonaan ja edelleen 15 miljoonaan euroon vuodessa. Käytännössä erityisryhmien investointiavustuksen leikkaus tarkoittaa sitä, ettei muita kuin vammaisille tai asunnottomille henkilöille tarkoitettuja erityisryhmien asuntohankkeita voida tukea investointiavustuksella. Ikääntyneille opiskelijoille rakennettaviin hankkeisiin ei siis myönnetä avustusta.

Arvoisa puhemies! Vain yksittäiset lausunnonantajat kannattivat asuntorahaston lakkauttamista. Yleisesti lausunnonantajat totesivat, että kyseessä on periaatteellisesti merkittävä muutos asuntopolitiikassa. Lausuntojen perusteella ei ole selvää, miten jatkossa varmistetaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon pitkäjänteinen rahoitus, valtion asuntopolitiittisten tavoitteiden toteutuminen ja vastasyklisyys yli hallituskausien, mistä täällä jo aiemmin kysyttiin.

Eduskunnalle annettu esitys sisältää myös ehdotuksen valtion tukeman asuntorakentamisen korkotukilainojen takausmaksuista. Esityksen mukaan lainansaaja maksaa 0,5 prosentin takausmaksun uusista korkotukilainoista, joita myönnetään asuntojen rakentamiseen, perusparantamiseen tai hankintaan. Takausmaksua ei perittäisi erityisryhmille tarkoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tetuissa hankkeissa. Takausmaksujen käyttöönotto toteuttaisi hallitusohjelman linjausta, jonka mukaan takauksesta peritään aina asianmukainen takausmaksu myös asuntorahoituksessa. Takausmaksun tarkoituksena on, että lainansaajat arvioisivat nykyistä tarkemmin uusia investointejaan valtion tukemaan asuinrakentamiseen. Myös tässä kohtaa lausunnonantajista suurin osa ei kannattanut takausmaksujen käyttöönottoa korkotukilainoille. Erityisesti valtion tukemia asuntoja omistavat yhteisöt ja niitä edustavat tahot ja kaupungit eivät kannattaneet takausmaksujen käyttöönottoa. Erityisryhmille tarkoitettun asuntotuotannon rajaamista takausmaksun ulkopuolelle kannatettiin kuitenkin laajasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.33 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esitys tuo asuntotuet osaksi valtion talousarviota. Se on vastuullinen ja rehellinen ratkaisu, joka vahvistaa valtiontalouden tasapainoa ja parantaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Kun asuntotuet käsitellään avoimesti budjetin kautta, niiden suuruutta ja vaikuttavuutta voidaan verrata muihin valtion menoihin. Tämä on oikeudenmukaista, läpinäkyvää itse veronmaksajia kohtaan sekä antaa meille päättäjille paremman kokonaiskuvan siitä, miten julkisia varoja käytetään asumisen tukemiseen. Siksi tämä esitys on hyvä ja tarpeellinen. Suomi ei elä enää ajassa, jolloin kaikille voidaan harkitsematta tai pienellä harkinnalla kaataa lisää rahaa. On oikein, että rahojen kohdentumista valtion kokonaistaloudessa voidaan hallita selkeämmin.

Arvoisa puhemies! Esityksessä otetaan käyttöön takausmaksu valtion takaamille asuntotuotantohankkeille. Maksu toimii harkintaa lisäävänä välineenä. Sen avulla siis varmistetaan, että hankkeet ovat taloudellisesti kestäviä ja että julkista tukea haetaan vastuullisesti ja vankoin perustein. Tämä esitys ottaa myös huomioon kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat. On tärkeää korostaa, että takausmaksua ei sovelleta erityisasuntohankkeisiin. Näitä ovat muun muassa vanhusten, vammaisten ja opiskelijoiden asumiseen kohdistuvat hankkeet. On selvää, että erityisasuntohankkeiden yhteiskunnallinen merkitys on poikkeuksellisen suuri.

Arvoisa puhemies! On myös syytä todeta selvästi: asuntotukia ei olla lopettamassa. Päinvastoin esityksen tarkoitus on, että niiden hallinta ja rahoitus siirtyvät suoraan valtion budjettiin. Tämä tekee tukijärjestelmästä entistä avoimemman ja johdonmukaisemman. Siksi tämä hallituksen esitys edustaa vastuullista ja kestävästä asumispolitiikkaa. Se turvaa tuen jatkuvuuden ja vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että valtio kantaa vastuunsa myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

17.37 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on purkamassa vuosia hyvin toiminutta järjestelmää, jossa Valtion asuntorahaston takauksella ja osittain myös tuella on pystytty rakentamaan edullisia vuokra-asuntoja niin erityisryhmille kuin pienituloisille. Vahvasti epäilen, että suoraan valtion budjetista ei tulla myöntämään lähellekään samansuuruisia tukia ja takauksia kuin asuntorahastosta on tehty. Jokaisella suomalaisella pitäisi olla oikeus kotiin, jonka vuokran pystyy maksamaan edes asumistuen turvin. Nyt kun lähes kaikkia etuuksia on leikattu ja työttömyysturvaa heikennetty, lähde-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tään heikentämään myös kuntien ja muiden omakustanneperusteella toimivien, vuokrataloja rakennuttavien ja ylläpitävien tahojen mahdollisuutta rakennuttaa edullista vuokra-asumista.

Huoli erityisryhmien asuntojen riittävydestä on myös erittäin suuri, mikäli valtion tuki erityisryhmien asumiseen vähenee, kuten on suunniteltu. Marinin hallituksen viimeisenä vuonna tuki oli 130 miljoonaa euroa, ensi vuodelle sen on suunniteltu olevan 15 miljoonaa euroa. Jo tämä kertoo sen, että uusia hankkeita ei tarvetta vastaavasti tule käynnistymään. Tämä on erityisen ongelmallista tilanteessa, jossa väestö ikääntyy ja tarvitaan asuntoja, joissa toimintakyvyn heiketessä on mahdollista itsenäisesti tai palveluiden tuella asua. Pitää muistaa, että samaan aikaan tehostettua palveluasumista on vähennetty ja ammattilaisien tarjoamaa kotiin vietävää palvelua pyritään vähentämään teknologian käytön avulla.

Arvoisa rouva puhemies! Rakennusalan suhdannevaihteluissa juuri tuetun asuntorakentamisen hankkeet ovat tasoittaneet jyrkkiä laskuja ja tuoneet työtä sekä verotuloja. Matalasuhdanteen aikaan toteutetut julkiset hankkeet toteutetaan edullisemmalla kokonaishinnalla, kun alalla muutoin on hiljaisempaa.

Kohtuuhintaisia vuokra- ja asumisoikeustaloja omistava KOVA ry on esittänyt asuntorahoituksen takausvastuiden vähentämiseen ratkaisua. Korkotukilainojen tilastointitapa tulisi muuttaa takaisin niin, että niitä ei lasketa osaksi julkisyhteisöjen EDP-velkaa. Tämä on mahdollista muissakin EU-maissa, joten muutos vuonna 2022 ei ole ollut meillekään pakollinen. Tilastokeskus on vain niin päättänyt. Tällä muutoksella julkisyhteisöjen velkasuhde nousi yhdessä yössä noin kuusi prosenttiyksikköä KOVA ry:n toimitusjohtajan Jouni Parkkosen mukaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tuettua asuntorakentamista tarvitaan myös tulevaisuudessa. Leikkaukset asumistuessa ja tiukentuneet säännöt maksimivuokrissa ajavat ihmiset hakemaan edullisia vuokra-asuntoja, joita ei vapaarahoitteisista taloista juurikaan löydy. Myös pankkien sääntelyn tiukkuus ajaa pankit tilanteeseen, jossa rahoituksen saaminen asuntorakentamisen hankkeille ei ole helppoa ja rahan hinta on noussut. Ennen lain muuttamista onkin syytä selvittää, miten tulevaisuudessa taataan edullinen vuokra-asuminen. Lisäksi on tärkeää selvittää, onko lakimuutoksen seurauksena olemassa merkittävä riski kodittomien määrän nousuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

17.40 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa omassa puheenvuorossahan ministeri oikeastaan sanoikin ääneen sen, että te haluatte jo ohjelmannekin mukaan vähentää valtion tukemaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Varmasti on sitten niin, että tämä asuntorahaston sulauttaminen budjettiin on kulminaatiopiste tälle teidän omalle politiikalle. Kuten tuossa debatissa jo totesin, niin sitä ennenhän olette myös tyhjentäneet 800 miljoonalla tätä asuntorahastoa.

Todellakin, tälle olisi ollut vaihtoehtojakin. Olisi ollut muotoja, millä olisi pystytty etsimään Valtion asuntorahastolle uusia tulonlähteitä. Niitä on muun muassa sieltä KOVA ry:stä esitetty, ja SDP:kin on heittänyt ilmaan tässä vuosien varrella erilaisia uusia malleja, esimerkiksi valtion tukeman omistusasuntotuotannon muodot, jotka olisivat omalta osaltaan voineet tätä rahaston tulevaisuutta turvata.

Ministeri, kyllä tässä on nyt kysymys todella isosta asiasta, sillä, kuten tuossa debatisakin tuli ilmi, kyllä tosiasiaassa tämä tulee rajoittamaan avustusvaltuuden käyttöä ja raken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tamismääräyksen käyttöä. Tämä on hyvin altis leikkauksille nyt osana budjettitaloutta ja kehystä. Senhän todella näemme jo nyt tässä hallituksen omassa kehysuunnitelmassa, että tätä valtuutta tullaan merkittävästi leikkaamaan. Kun nyt tämä raha siirtyy budjetin kehyksiin esimerkiksi erityisryhmien osalta historiallisen alhaisena, 15 miljoonana, kun se on parhaina aikoina ollut jopa 120 miljoonaa, niin kuinka arvellette, ministeri, kuinka helppoa on sitten panostaa, niin kuin itsekin mainitsitte, ikääntyneiden asumiseen, opiskelijoiden asumiseen, erityisryhmien asumiseen, kun se valtuus on jo valmiiksi siellä budjettikehyksessä historiallisen alhaisella tasolla? Eli me tulemme kyllä menettämään tässä paljon, vaikeuttamaan asuntopolitiikan tekoa, pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta.

Kuten sanottu, tämä Valtion asuntorahasto on toiminut sekä pitkäjänteisenä mallina, jolla turvataan kohtuuhintaista asumista, että sitten suhdannevälineenä, ja uskomme, että tulevaisuudessakin valitettavasti varmasti niitä suhdanteita tulee, jolloin rakennustuotantoa tulisi tukea. Kuten sanottu, minä veikkaan, että vuosien päästä tästä tullaan vielä näkemään aika kohtalokkaita seurauksia.

Tämähän on osa hallituksen aika surullista asuntopolitiikkaa. Te itsekin sanoitte, että tässä tapahtuu suunnanmuutos. Minä sanoisin, että tässä tapahtuu täyskäännös. Tässä ajetaan nyt alas perinteinen asuntopolitiikka, mitä edustaja Heinäluoma puheenvuorossaan hyvin kuvasi, että sillä on saatu myös hyviä tuloksia: tasapainoista asuntorakentamista, on ollut vapaarahoitteista asumista, kohtuuhintaista asumista. Nythän hallitus on vielä vetämässä tämän aso-tuotannonkin kokonaan alas, mistä on suuri huoli kaupungeissa, koska siellä kuitenkin on pidetty tätä aso-asumista myös hyvin tärkeänä.

Me olemme sosiaalidemokraatteina sitä mieltä, että tätä asuntorahastoa ei missään mielessä tulisi ajaa alas. Samoin olemme kantaneet huolta siitä, että hallitus ei ole esittänyt mitään konkreettisia toimia tämän rakennusalan ahdingon elvyttämiseksi, ja siihen meillä on ollut omia keinoja, joita sitten tulemme omassa [Puhemies koputtaa] vaihtoehtobudjetissamme esittelemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

17.44 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tosiaankin hallitus on nyt päättänyt lakkauttaa Valtion asuntorahaston ja sulauttaa sen kassan osaksi valtion talousarviota ensi vuodesta alkaen. Täällä sanottiin muun muassa, että tämä esitys on vastuullinen ja että se turvaa tuen jatkuvuuden, mutta käytännössä asia on juuri päinvastoin, eli tässä poistetaan sosiaaliselle asuntotuotannolle korvamerkityt rahat. Toki hallitus on jo vienyt rahastosta omiin tarpeisiinsa rahoja, mutta se on ollutkin alhainen teko. Lisäksi tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia rakennusalan elvytystoimiin. Ja niin kuin täällä keskusteltiin, tämä rahasto on toiminut suhdannepoliittisena työkaluna, ja nyt tämä mekanismi ollaan poistamassa. Tämä siis nyt tehdään tilanteessa, jossa rakennusala on ollut syvässä ahdingossa jo vuosia: rakentaminen on jyrkästi hiipunut, työttömyys kasvanut, on konkurssseja ja lomautuksia.

Samaan aikaan myös ihmiset tarvitsisivat niitä kohtuuhintaisia asuntoja. Jopa asunnottomuus on Suomessa kääntynyt kasvuun ensimmäistä kertaa 12 vuoteen. Ja kuten tiedämme, asunnottomaksi on päätenyt myös uusi ryhmä eli ne ihmiset, jotka ovat pienituloisia, joilla ei ole mitään muita elämänhallinnan haasteita, ja mikä sitten on hallituksen ratkaisu tähän? Vähennetään yhteiskunnan tukea kohtuuhintaisten asuntojen rakentamiseen. Itse en voi olla ajattelematta, että samaan aikaan kun sanotaan, ettei tämä muuta mitään, niin kyllä tässä toteutetaan ideologista, oikeistolaista käännöstä, sellaista, jossa valtion rooli kohtuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

hintaisten asumisen edistäjänä halutaan romuttaa ja asuntotuotanto jättää pikemminkin markkinoiden varaan.

Kysyisin ministeriltä: näettekö te, että hallituksen ajama asuntopolitiikan linja edistää tavoitetta toimivista asuntomarkkinoista ja oikeudesta omaan kotiin jokaiselle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.46 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös lakkauttaa Valtion asuntorahasto on äärimmäisen lyhytnäköinen sekä kestämaton niin rakennusalan toimijoiden kuin asukkaidenkin kannalta. Sen sulauttaminen osaksi valtion budjettia tulee vaikeuttamaan merkittävästi rakennusalan elvytystoimia, joita taantumassa tarvittaisiin. Rakennusala on jo heikoissa kantimissa ja elvytystoimien vaikeutuminen tulee pahentamaan rakennusalan heikkoa suhdannetilannetta entisestään.

Tämä rakennusalan heikentyvä suhdannetilanne puolestaan tulee näkymään ja näkyy jo nyt lisääntyneenä työttömyytenä, yleisenä vuokratason nousuna sekä pulana kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Rahapolitiikan keventäminen ei yksinään riitä palauttamaan rakennusalaan tästä pitkittyneestä lamasta, vaan rakennusala tarvitsee kohdennettua elvytystä. Siksi hallituksen perustelut VARin lakkauttamiseksi ovat tässä kontekstissa täysin epäuskottavat. Yhteiskunnan tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan. Sen alasajo vain pahentaa käsillä olevia asuntomarkkinoiden haasteita. Enkä ole vielä päässyt edes hallituksen asuntopolitiikan inhimillisiin kustannuksiin. Hallituksen leikkauspolitiikka on johtanut siihen, että yhä useammat suomalaiset kamppailevat riittävän toimeentulon kanssa. Seurauksena tarve kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle on kasvanut, mutta mitä tekee hallitus? Romuttaa valtion tuen kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon.

Tuloköyhyyteen perustuva asunnottomuus on tehnyt paluun Suomeen. Häädöt ja maksuhäiriöt ovat lisääntyneet, mutta hallitus sen kuin vain vannoo vapaarahoitteisen asuntorakentamisen nimeen.

Myös aiemmin VARista myönnetty erityisryhmien investointiavustukset on ajettu alas. Tämä tarkoittaa sitä, että ikääntyneiden ja opiskelijoiden asumishankkeet ovat jumissa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että varsinkin pienemmillä paikkakunnilla, joilla yksityisiä investointeja ei synny, iso osa on ikääntyneitä ihmisiä, jotka jäävät vaille parempaa asumista. VARin lakkauttaminen käytännössä poistaa kohtuuhintaiseen ja sosiaaliseen asuntotuotantoon korvamerkityt rahat ja siten pahentaa opiskelijoiden, itsenäistyvien nuorten ja ikäihmisten heikkenevää asumistilannetta. Hallitus vie työkalun myös tulevilta hallituksilta tehdä sosiaalista asuntotuotantoa ja parempaa asuntopolitiikkaa, ja näin ollen Vasemmistoliitto ei voi kannattaa hallituksen esitystä Valtion asuntorahaston lakkauttamiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tähän varattu 45 minuuttia alkaa olla loppuillaan, joten ministerille, mikäli hän haluaa kommentoida käytyä keskustelua, tässä vaiheessa viimeinen puheenvuoro.

17.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa menee tosi vahvasti nyt sekaisin moni asia, josta tässä hallituksen esityksessä ei ole kysymys. [Pia Viitanen: Niin menee, niin menee!] Eli tässä kysymys on nyt tosiaan tästä Valtion asuntorahaston lakkauttamisesta ja siirtämisestä osaksi valtion talousarviota. Kuten jo aiemminkin totesin ja itse asiassa tässä yhdessä SDP:n puheenvuorossa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

kin tuli esille, niin se muutos, millä tavalla tätä korkotukilainavaltuutta kohdellaan osana valtion velkakehitystä, on tehty Tilastokeskuksessa jo viime hallituskauden aikana. Itsekään en pidä sitä muutosta järkevänä, koska korkotukilainavaltuudet sellaisenaan, täysimääräisinä, eivät ole samanlainen budjettimeno. Sen sijaan esimerkiksi nämä myöntöavustukset ovat, ja siinä toki on myönnettävä, että totta kai siinä näkyy se, että niitä on leikattu, koska ne lasketaan ihan yksi yhteen budjettimenoihin. Tämän vuoksi esimerkiksi nyt tämä korkotukilainavaltuus, sadan prosentin korkotukilaina, joka nyt ollaan mahdollistamassa opiskelijoille, on hyvin tärkeä, jotta niitä saadaan liikkeelle. Etsimme myös muita keinoja, joilla näitä muita erityisryhmien kohteita saataisiin vielä vahvemmin liikkeelle — löytyisikö esimerkiksi takauslainasta sellainen? Olen saanut hyviä ehdotuksia siihen liittyen toimijoilta, jotka tällä kentällä toimivat.

Täällä edustaja Lyly väitti, että tämän esityksen vaikutukset näkyisivät nyt jo myönnöissä. Itse seuraan koko ajan tarkasti sitä, millä tavalla nyt nykyisessä Varkessa — joka on siis entinen ARA-virasto, joka on siirretty osaksi ympäristöministeriötä itsenäiseksi yksiköksi — myöntövaltuuksia ja päätöksiä tehdään. Ja päinvastoin, siellä itse asiassa on pystytty jopa nopeampaan tahtiin päätöksissä kuin pystyttiin aiemmin tai vähintäänkin yhtä hyvään sen osalta, mitä olen edellisen kerran kuullut. Täytyypä nyt kysellä, onko siellä joitain uusia muutoksia tullut, mutta tällaisista ei minulle ainakaan ole raportoitu, vaan siellä on pystytty myöntämään niitä rahoja, jotka siis ovat alkukaudesta olleet nimenomaisesti suhdannepoliittinen väline, kuten olen tässä jo aiemmin kertonut. Nämä myöntövaltuudet ovat olleet hyvin korkealla tasolla tässä hallituskauden ensimmäisen kahden vuoden aikana.

Mitä myös nyt teimme tässä budjetissa, kun puhutaan myöntövaltuuksien tasosta? Ensi vuoden valtuutta ei pienennetä yhtä paljon kuin mitä aikaisemmin ajateltiin juurikin siitä syystä, että tämä rakennusalan vapaarahoitteisen asuntotuotannon käynnistyminen vaikuttaa kestävästi pidempään kuin oltiin toivottu. Sen lisäksi todellakin olemme tehneet muutoksia asuntorahoituksen helpottamiseksi. Pyrimme vielä löytämään lisää keinoja, joita voitaisiin tehdä erilaisten pullonkaulojen poistamiseksi. Meillä on tässä yhteinen työryhmä käynnissä valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön kanssa. Sen vuoksi juuri tämä suhdanneluontoinen politiikka on ollut se, mitä olemme tehneet, mutta totta kai on niin, että sitten kun meillä vapaarahoitteinen tuotanto jossain vaiheessa käynnistyy — tämä on totta kai ajan kysymys, ennustukset näyttävät siltä, että ensi vuoden aikana pitäisi päästä jo huomattavasti parempaan vauhtiin — niin on selvää, että meidän pitää saada vapaarahoitteinen markkina käyntiin. Se on meidän pääasiallinen keinomme tässä yhteiskunnassa ollut aiemmin ja tulee olemaan jatkossakin huolehtia siitä, että ihmisillä on sellaisia asuntoja, mitä kussakin asumistilanteessaan tarvitsevat.

Sitten mitä tulee näihin muihin haasteisiin, mitä meillä on, esimerkiksi häätojen kasvamiseen, niin valitettavasti on myös niin, että näissä valtion tukemissa asunnoissa vaikuttaa hädät kasvaneen enemmän kuin mitä ne ovat kasvaneet vapailla markkinoilla. Vapailla markkinoilla olevilla vuokranantajilla vaikuttaa olevan parempi kyky antaa ikään kuin joustoa siinä tilanteessa, jossa esimerkiksi vuokrat jäävät maksamatta ja näin edelleen.

Yksi asia, joka nousi esille, kun järjestin tämmöisen asunnottomuuden pyöreän pöydän, on se, että vaikuttaa siltä, että tarvitaan paitsi lisää asumisneuvontaa myös lisää ylipäättään tietoa siitä, mitkä vaikutukset sillä voi olla, jos se vuokra jää maksamatta. Vaikuttaa siltä, että ihan kaikilla ei välttämättä ole sellaista arjenhallinnan kykyä siellä arjessaan ja ymmärrystä siitä, että aidosti se voi tarkoittaa sitä, että sitten joutuu pois siitä asunnosta. Valitet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tavasti valtion tukemalla asuntotuotannolla on sitten vaikutusta muiden asukkaiden tilanteeseen, jos ei niitä rahoja saada.

Sen vuoksi uskon, että nämä yhtiöt ovat olleet tässä aika tiukkana, mikä on tietenkin harmi, koska osaltaan näillä on nimenomaan ollut onnistuneesti Suomessa se vaikutus, että meillä tämä asunnottomuus on pysynyt hyvinkin matalalla tasolla. Toisin kuin lähestulkoon kaikissa muissa Euroopan maissa ja maailmalla yleisesti, meillä edelleen tässäkään tilanteessa pitkäaikaisasunnottomuus ei ole kasvanut. Siitä tietysti haluamme pitää kiinni ja edelleenkin siitä, että meillä tämä asunto ensin -periaate toteutuu ja sitten pystytään vastaamaan niihin ihmisten muihin arjen haasteisiin erilaisilla palveluilla. Tähänhän meillä on rahoitusta myöskin tällä hallituskaudella. Siitä on noin 5,5 miljoonaa nyt myönnetty lähinnä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisiin hankkeisiin, jotta sitä yhteistyötä entisestään voidaan parantaa, sillä kyllä tässä vähän kävi sellainen pieni eriytyminen, kun osa näistä palveluista siirtyi hyvinvointialueille ja asuntotuotanto ja kaavoitus edelleen ovat kuntien vastuulla, mutta toivottavasti sitä pystytään nyt erityisesti tällä rahoituksella myös paikkaamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.55.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.12.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Siellä on edustaja Mikkonen, Krista jäänyt vielä puhumatta.

20.12 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä lakkautettaisiin siis Valtion asuntorahasto ja rahasto sulautettaisiin osaksi valtion talousarviota. Käytännössä siis luovutaan hyvin toimineesta asuntopoliittisesta työkalusta, jonka myötä on voitu suunnata korvamerkittyä rahaa asunnontuotantoon takauksina, korkotukilainoina ja avustuksina; työkalusta, jota on myös voitu käyttää suhdannepoliittisena välineenä ja jolla on voitu tukea rakennusalaan silloin kun sillä menee heikosti. Tämän myötä on ilmeinen vaara, että asuntopoliitikasta tulee poukkoilevampaa ja linjat muuttuvat vaalikausittain, ja tämä on hyvin ongelmallista. Kuten itse tässä esityksessäkin todetaan, niin asuntorahasto on alun perin perustettu juuri siitä syystä, että pitkäjänteisen asuntorahoituksen oli havaittu istuvan heikosti talousarviovuoteen, sillä rakentamisen aikajänne on varsin pitkä. Jos mietitään sitä, kuinka kauan kestää, kun joku alue kaavoitetaan, kun siinä on valmis rakennus, niin keskimäärin siihen menee esimerkiksi Helsingissä 5—6 vuotta.

Asuntorahastosta luopuminen merkitsee suurta periaatteellista muutosta, kun todellakin jatkossa julkisella vallalla ei ole enää käytössään omaa korvamerkittyä rahaa, tätä asuntorahastoa, jonka varoilla se on edistänyt oikeutta asuntoon ja tukenut asumisen omatoimista järjestämistä. Tämän myötä asuntopoliitikan painoarvo vähenee eikä valtion panos asumisen perusoikeuden edistämiseen ole jatkossa yhtä suuri kuin aiemmin. No, tähänhän on juu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

ri ollut hallituksen tavoite. Se haluaa vähentää julkista vastuuta kohtuuhintaisen asumisen varmistamiseksi. Hallitus katsoo, että jatkossa markkinaehtoisten toimijoiden tulee ottaa entistä vahvemmin vastuu kohtuuhintaisesta asumisesta. No se, kuinka toimivaa tämä sitten on, epäilyttää minua ja epäilyttää kyllä myös niitä lukuisia lausunnonantajia, jotka tätä hallituksen esitystä ovat kommentoineet. Keskeinen kysymys hallitukselle tietysti on se, miten tuetaan kohtuuhintaista asumista tulevaisuudessa, miten taataan epäedullisessa asemassa olevien tai erityisryhmien asuminen.

Tässä esityksessä todetaan, ja myös ministeri tuossa aiemmassa keskustelussa totesi, että sinänsä VARin lakkauttamisella ei olisi olennaisia suoria vaikutuksia asumisen perusoikeuden toteutumiseen, jos asumisen tukimuodot ovat kattavasti käytössä ja määrärahat ja valtuudet ovat riittävän korkealla tasolla. Mutta kyllähän me kaikki tiedämme, että kun tällainen erillinen rahasto otetaan normaalin budjetin piiriin, niin säästöpainee näiden tukien ja valtuuksien vähentämiseen ovat mittavat, ja tämä on pelkona tietysti myös tässä tilanteessa.

Samanaikaisesti me tiedetään, että meillä historiallisesti asunnottomuus on nyt kääntynyt nousuun. Siis Suomi on ollut erinomaisen hyvä ja tehnyt erittäin vaikuttavaa asunnottomuustyötä. Kun noin 13 vuotta peräkkäin on pystytty vähentämään asunnottomuutta jopa vaikeina korona-aikoina, niin nyt todellakin tämän hallituksen aikana asunnottomuus on kääntynyt nousuun. Kun kysytään kunnilta asunnottomuuden tekijöitä, niin kyllä se kohtuuhintaisten asuntojen puute on se kaikkein suurin tekijä. No, sen lisäksi tietysti hallitus on heikentänyt monella tapaa pienituloisten mahdollisuuksia asumiseen sosiaaliturvan leikkauksilla, asumistuen leikkauksilla, jotka pakottavat ihmisiä vaihtamaan asuntoja, opiskelijoiden asumisen tuen leikkauksilla, asumisneuvonnan leikkauksilla ja näitten erityisryhmien investointiavustuksen massiivisilla leikkauksilla. Siinä mielessä tietysti tämä on ollut hyvin johdonmukaista politiikkaa hallitukselta, valitettavasti, kohti sitä, että asunnottomuus on kääntynyt kasvuun, ja pelkään pahoin, että tämä trendi jatkuu. Tämä päätös VARin lakkauttamisesta ei sitä kyllä helpota, koska todellakin ne säästöpainee tulevat kohdistumaan valtavasti nyt sitten siihen, kuinka paljon sitä rahoitusta voidaan kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon jatkossa suunnata.

No, lisäksi tämän lakiesityksen myötä myös valtion tukeman asuntorakentamisen korkotukilainoihin otettaisiin käyttöön takausmaksut, eli lainansaajan tulisi maksaa takausmaksu uusista uudis-, perusparannus- ja hankintakorkotukilainoista. Tämä korkotukilainojen takausmaksujen periminen muuttaa merkittäväällä tavalla myös kohtuuhintaisen rahoituksen kokonaisuutta. Lausuntokierroksella on tuotu esille se, että takausmaksujen periminen siirtää riskiä aiempaa enemmän asukkaille ja tuotantotukien avulla kohtuuhintaista asuntotarjontaa tuottaville toimijoille, ja tämä on myös riski siihen, miten jatkossa me voimme taata riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

20.18 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva esitys lakkauttaa Valtion asuntorahaston ja siirtää sen tehtävät ja varat valtion talousarvion piiriin. Tämä on merkittävä ja vastuullinen uudistus, joka palauttaa päätösvalan ja rahan liikkeet sinne, minne ne kuuluvat: eduskunnan ja valtion budjetin yhteiseen ohjaukseen. Valtion asuntorahaston varoja, yhteensä noin 2,4 miljardia euroa, ei enää pidetä budjetin ulkopuolisena

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

taskuna, vaan ne siirretään avoimesti valtion tilikirjoihin. Tämä lisää läpinäkyvyyttä, vähentää päällekkäisyyksiä ja vahvistaa veronmaksajan asemaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys tuo mukanaan myös uuden toimintatavan. Jatkossa kaikkiin valtion tukemiin asuntorakentamisen korkotukilainoihin tulee takausmaksu. Tämä on tärkeä muutos, sillä se hinnoittelee riskin oikein. Veronmaksaja ei enää kannu ilmaiseksi kaikkia rakentamisen riskejä, vaan lainansaajat joutuvat itse arvioimaan investointinsa tarkemmin ja vastuullisemmin. Tämä ei tarkoita sitä, että valtion tuki loppuisi. Päinvastoin se tarkoittaa sitä, että tuki kohdistuu paremmin niille, jotka sitä todella tarvitsevat. Hankkeet, jotka eivät kestä tervettä riskihinnoittelua, eivät ole veronmaksajille järkeviä. Näin ohjaamme resurssit sinne, missä ne tuottavat todellista hyötyä ja yhteiskunnallista arvoa.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus tekee asuntopolitiikasta selkeämpää ja tehokkaampaa, kun tehtävät ja varat yhdistetään valtion talousarvioon, karsitaan päällekkäisyyksiä ja pienennetään hallintokuluja. Kunnille ja rakentajille tämä tarkoittaa myös yksinkertaisempaa järjestelmää. Läpinäkyvä budjettiprosessi varmistaa, että asuntotuotannon tuki jakautuu tarpeen, ei lobbarivoiman mukaan. Tämä on tärkeä periaate: alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukainen kohtelu. Kunnat ja maakunnat ovat samalla viivalla. Sosiaalinen asuntotuotanto ei siis lopu. Se jatkuu mutta selkeästi budjetoiden ja vastuullisin ehdoin. Esityksen tarkoitus ei ole heikentää asuntotuotantoa vaan varmistaa sen kestävyys. Rakennetaan vähemmän byrokratiaa ja enemmän koteja sinne, missä niille on todellinen tarve.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on osa laajempaa talouden vakauttamista. Kun julkista rahaa käytetään, se on tehtävä harkiten, vastuullisesti ja avoimesti. Asuntopolitiikka ei ole vain rakentamista, se on myös veronmaksajan rahojen ja riskien hallintaa. Tällä uudistuksella hallitus palauttaa päätösvallan eduskunnalle, tuo rahaston varat näkyviksi ja tekee asuntorahoituksesta entistä oikeudenmukaisempaa ja järkevämpää. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.